

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
навчальної дисципліни «Корпоративне право»
обов'язкових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробники:

1. Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки, канд. юрид. наук, доцент Жорнокуй Валентина Григорівна.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільного права та процесу Харківського національного університету внутрішніх справ, докт. юрид. наук, професор Жорнокуй Юрій Михайлович;
2. Доцент кафедри правового регулювання економіки Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, канд. юрид. наук, доцент Ваганова Ірина Михайлівна.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1 Загальні засади корпоративного права.	8	2	1			5	
Тема 2. Корпоративні правовідносини.	7	2	1			4	
Тема 3. Підприємницьке товариство як суб'єкт корпоративного права.	6	1	1			4	
Тема 4. Правовий режим майна підприємницького товариства.	6	1	1			4	
Тема 5. Поняття та сутність корпоративного управління.	6	1	1			4	
Тема 6. Припинення діяльності підприємницького товариства.	6	1	1			4	
Тема 7. Правове становище акціонерного товариства.	6	1	1			4	
Тема 8. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю.	6	1	1			4	
Тема 9. Правове становище повного товариства.	6	1	1			4	
Тема 10. Правове становище командитного товариства.	6	1	1			4	
Тема 11. Правове становище виробничого кооперативу.	6	1	1			4	
Тема 12. Відповідальність у корпоративному праві.	6	1	1			4	
							Екзамени
Всього за семнстр № 2	75	14	12			49	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Загальні засади корпоративного права	7	0,5	0,5			6	
Тема 2. Корпоративні правовідносини	7	0,5	0,5			6	
Тема 3 Підприємницьке товариство як суб'єкт корпоративного права.	7	0,5	0,5			6	
Тема 4. Правовий режим майна підприємницького товариства.	7	0,5	0,5			6	
Тема 5. Поняття та сутність корпоративного управління.	7	0,5	0,5			6	
Тема 6. Припинення діяльності підприємницького товариства.	7	0,5	0,5			6	
Тема 7. Правове становище акціонерного товариства.	7	0,5	0,5			6	
Тема 8. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю.	7	0,5	0,5			6	
Тема 9. Правове становище повного товариства.	6					6	
Тема 10. Правове становище командитного товариства.	6					6	
Тема 11. Правове становище виробничого кооперативу.	3					3	
Тема 12. Відповідальність у корпоративному праві.	4					4	
							Екзамен
Всього за семестр № 2	75	4	4			67	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Загальні засади корпоративного права

Семінарське заняття № 1: Загальні засади корпоративного права

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Предмет і метод корпоративного права.
2. Поняття і правова природа корпоративного права.
3. Принципи корпоративного права.
4. Функції корпоративного права.
5. Система корпоративного права.
6. Система корпоративного права як галузі законодавства.

Методичні вказівки до кожного питання теми. На сучасному етапі склалися різні підходи щодо визначення природи корпоративного права: одні вчені вважають його галуззю права, інші - підгалуззю цивільного чи господарського права, міжкомплексним правовим інститутом. Розглядаючи перше питання, необхідно звернути увагу на ті точки зору, що склалися у відношенні розуміння корпоративного права. При підготовці до першого питання необхідно звернутися до наукових праць українських вчених - В.С.Щербини, О.В.Щербини, Н.С.Глусь, В.В. Луця, Н.О.Саніахметової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, І.М.Кучеренко, О.Р.Кібенко, В.М.Кравчука, О.М.Вінник, С.О. Тенькова, Ю.М. Жорнокуя, С.В. Томчишена, російських вчених - В.В. Гущина, В.В.Долінської, Т.В.Кашаніної, С.Д.Могилевського, Г.В.Цєпова, І.С.Шиткіної та інших.

При розгляді цього питання необхідно подати також систему корпоративного права, яка склалася на сьогоdnішній момент.

При аналізі принципів і функцій корпоративного права, спочатку слід проаналізувати загальнотеоретичні принципи та функції, потім галузеві та їх реалізація в корпоративному праві.

При розкритті місця корпоративного права в системі права України, необхідно детально дати аналіз співвідношення корпоративного права з конституційним, цивільним, господарським, адміністративним, кримінальним, податковим правом тощо.

Розкриваючи друге питання, необхідно звернутися до теорії права та з'ясувати поняття джерел права, їх видів та загальної юридичної характеристики. Після цього необхідно розглянути поняття корпоративного

законодавства і, виходячи з останнього, слід визначити види джерел корпоративного права, їх систему та співвідношення окремих елементів такої системи між собою. Також необхідно з'ясувати поняття окремих джерел та дати їм загальну юридичну характеристику.

Насамперед, слід звернутися безпосередньо до Конституції України. Слід відмітити, що вона містить певні норми права, що прямо стосуються правового регулювання корпоративних правовідносин та інші норми права, які стосуються корпоративних правовідносин опосередковано. Тому необхідно встановити відповідні конституційні норми та надати їм належну правову характеристику.

Необхідно також розглянути питання про можливість правового регулювання певних відносин за допомогою двох кодексів – Цивільного та Господарського. При цьому слід звернутися до досвіду закордонних країн та з'ясувати тенденції, що існують в світі стосовно такої можливості. Говорячи про Цивільний кодекс України як джерело корпоративного права, необхідно вказати, які саме його норми регулюють корпоративні правовідносини. Оскільки Господарський кодекс України містить більш акцентовану спрямованість регулювання корпоративних правовідносин, то при відповіді необхідно охарактеризувати його зміст та структуру. Нарешті, слухач повинен порівняти Цивільний та Господарський кодекси України, виділити існуючі проблеми (протиріччя, дублювання певних положень, закріплення різних понять стосовно тих самих інститутів тощо) та вказати власне бачення шляхів вирішення цих проблем.

Стосовно законів України, як джерел корпоративного права, спочатку слід запропонувати їх класифікацію та вказати, які основні закони відносяться до тієї чи іншої групи. Серед можливих груп законів можна запропонувати такі: закони, що визначають особливості правового становища окремих суб'єктів корпоративних відносин; закони, що встановлюють діяльності корпоративних утворень; закони, що встановлюють межі реалізації корпоративних прав тощо. При підготовці також необхідно вказати співвідношення Законів України та Декретів Кабінету Міністрів України, що були прийняті під час надання йому особливих повноважень.

Розкриваючи третє питання роботи слід вказати, які саме підзаконні нормативні акти є джерелами корпоративного права, вказати найбільш важливі підзаконні нормативні акти та розглянути існуючу проблему співвідношення підзаконних нормативних актів та законів, як джерел корпоративного права.

Говорячи про четверте питання - роль локальних нормативних актів, як джерел корпоративного права, - слід дати поняття локального нормативного акту. Крім того, необхідно провести порівняння між локальними нормативними актами, що є джерелами корпоративного права і підзаконними нормативними актами та локальними нормативними актами, як джерелами інших галузей права (зокрема, трудового). Окремо необхідно торкнутися поняття звичайв ділового обороту, як джерел корпоративного права. При відповіді необхідно вказати як фіксуються звичай ділового обороту, у якому порядку вони можуть

бути підставами для застосування при регулюванні корпоративних правовідносин та при винесенні судових рішень господарськими судами.

Додаткові питання:

1. Місце корпоративного права в системі права України.
2. Взаємозв'язок корпоративного права з іншими галузями права.
3. Доктринальні підходи до визначення поняття "корпоративне право".

Теми для рефератів:

1. Виникнення та розвиток корпоративного права в Україні.
2. Особливості класифікації джерел корпоративного права.
3. Система корпоративного права.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

Розподіліть зазначені нормативні акти в залежності від їх юридичної сили: Закон України "Про акціонерні товариства", Господарський кодекс України, Закон України "Про господарські товариства", Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 року № 25-р "Про затвердження заходів щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах", Указ Президента України від 21 березня 2002 року № 280 "Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах", Конституція України, статут товариства з обмеженою відповідальністю.

Обґрунтуйте відповідність віднесення того чи іншого нормативного акту до певного рівня законодавства.

Ситуація 2.

Вкажіть найбільш повну відповідь як визначається корпоративне право:

1.
  - А) як галузь права, галузь законодавства, навчальна дисципліна, як наука;
  - Б) як галузь законодавства, навчальна дисципліна, як наука;
  - В) як галузь права, навчальна дисципліна, як наука;
  - Г) як галузь права та навчальна дисципліна;
  - Д) як навчальна дисципліна та наука.

2.

А) корпоративне право являє собою сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації корпоративних прав;

Б) корпоративне право – це система корпоративних прав, які встановлюються Національною комісією з цінних паперів та фондовому ринку в рамках її повноважень;

В) корпоративне право – це система норм права, які комплексно регулюють суспільні відносини, що виникають при створенні, функціонуванні та припиненні корпорацій;

Г) корпоративне право – це сукупність способів впливу на діяльність суб'єктів корпоративного процесу з метою стимулювання їх діяльності; правильна відповідь відсутня.

Література

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.
5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 2. Корпоративні правовідносини

Семінарське заняття № 2: Корпоративні правовідносини

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Поняття корпоративних правовідносин, їх правова природа та види.
2. Суб'єкти корпоративних правовідносин.
3. Зміст корпоративних правовідносин.
4. Роль медіації в захисті корпоративних прав.
5. Поняття та види об'єктів корпоративних відносин.
6. Державні корпоративні права: визначення, сутність.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Відповідаючи на перше питання, необхідно звернутися до доктринальних засад теорії права, цивільного та господарського права. При цьому варто обрати черговість викладення матеріалу від загального до спеціального, тобто починаючи від аналізу

категорій "відносини" та "правовідносини", які містить теорія права, до категорії "корпоративні правовідносини", що міститься в наукових працях вчених-юристів, які представляють цивільно-правову та господарсько-правову школи. При цьому необхідно чітко дати визначення категорії "корпоративні правовідносини", вказати її ознаки та провести їх аналіз.

Аналізуючи специфіку корпоративних правовідносин у структурі приватноправового регулювання доречно звернути увагу на загальні засади цивільного законодавства та господарського законодавства як основи приватноправового регулювання суспільних відносин. При цьому за основу бажано прийняти такі як: дозвільна спрямованість, рівність учасників, автономія волі, майнова самостійність, право на захист, майновий (компенсаційний характер).

Далі необхідно вказати на чітку класифікацію існуючих видів корпоративних правовідносин. Варто відзначити, що слухач зобов'язаний чітко вказувати критерій поділу покладений в основу вирішення видів корпоративних правовідносин та проводити аналіз останніх.

При з'ясуванні структури, тобто елементів, корпоративних правовідносин, необхідно спираючись на отримані знання під час вивчення теорії права, цивільного та господарського права необхідно вказати елементи корпоративних правовідносин і провести їх короткий аналіз, ґрунтуючись на принципах корпоративного законодавства.

Розкриваючи друге питання, слід проаналізувати поняття корпорації в рамках досліджень корпоративного права. Окремо слід звернути увагу на історичний аспект розвитку корпорацій (наприклад, в рамках римського права), оскільки на сучасному етапі по суті синонімом корпорації є "юридична особа", звідси можна стверджувати, що корпоративне право є правом юридичної особи. Але необхідно звернутися до положень Господарського кодексу України, так як він містить також поняття корпорації, що є за своєю формою об'єднанням підприємств. Таким чином, слухачу слід детально проаналізувати положення щодо розуміння корпорації з врахуванням нормативно-правових актів та правової доктрини, подати аргументоване власне бачення даного питання.

Аналіз другого питання також передбачає необхідність з'ясування суб'єктного складу корпоративних правовідносин. При цьому слухач повинен окреслити коло осіб, які визнаються суб'єктами відповідних відносин, аргументуючи з правової точки зору віднесення чи не віднесення тієї чи іншої категорії, тобто чітко вказати ознаки характерні для учасників корпоративних правовідносин.

При дослідженні даного питання необхідно вказати на чітку класифікацію існуючих видів суб'єктів корпоративних правовідносин. Варто відзначити, що автор зобов'язаний чітко вказувати критерій поділу покладений в основу вирішення видів суб'єктів корпоративних правовідносин та проводити аналіз останніх.

Специфіка взаємовідносин між деякими категоріями суб'єктів корпоративних правовідносин має власні особливості, що викликано як відповідними організаційно-правовими формами корпоративних утворень, так і

права та обов'язками, якими наділяються відповідні учасники, що прямо передбачається у законодавчих та локальних нормотворчих актах. Слухачу необхідно обрати одну з організаційно-правових форм корпоративних утворень та проаналізувати структуру взаємовідносин між її учасниками.

При розгляді третього питання необхідно звернути увагу на корпоративні права та обов'язки учасників товариства. Поняття корпоративних прав передбачено Господарським та Податковим кодексом України. Також слід звернути увагу на положення Цивільного кодексу України (ст.ст. 100, 116), ст. 10 Закону України "Про господарські товариства", ст. 1 Закону України «Про акціонерні товариства». В даному випадку рекомендується проаналізувати положення Принципів корпоративного управління (протокол засідання Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11 грудня 2003 року № 571) в рамках висвітлення даного питання. При розкритті даного питання слід детально проаналізувати положення чинного законодавства України та точки зору вчених щодо поняття корпоративних прав та дати їх класифікацію.

При аналізі даного питання слід розкрити сутність та зміст майнових корпоративних прав. Зокрема, особливу увагу слід звернути на право отримання частини прибутку (дивідендів), розглянути правила виплати дивідендів, відчуження права на одержання дивідендів. Також слід розглянути сутність та зміст права на одержання частини майна у разі припинення товариства.

Розглядаючи немайнові корпоративні права, зокрема, слід звернути увагу на право одержання інформації, право на вихід із товариства та інші, розкрити їх сутність та зміст.

Розглядаючи четверте питання слід звернути увагу на положення Господарського кодексу України (ст.ст. 168-172). При аналізі даного питання звертається увага на систему чинного законодавства про корпоративні права держави, здійснення корпоративних прав держави, їх оцінка, визначення уповноваженої особи з управління корпоративними правами, здійснення реєстру корпоративних прав держави тощо.

Додаткові питання:

1. Корпоративні правовідносини: поняття, правова природа та види.
2. Поняття та сутність корпоративних прав.
3. Державні корпоративні права: визначення, сутність.

Теми для рефератів:

1. Поняття та ознаки корпорацій в рамках корпоративного права.
2. Зміст корпоративних правовідносин.
3. Оцінка корпоративних прав держави.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

7 вересня 2010 року учасник товариства з обмеженою відповідальністю „Забава” Петров І.І. повідомив виконавчий орган товариства про його вихід зі складу учасників товариства. Частка учасника в статутному капіталі

товариства становила 25 тисяч гривень, що склало третю частину загального статутного капіталу у відповідності до його статуту. Загальні збори учасників ТОВ „Забава” прийняли рішення про зменшення статутного капіталу товариства у зв’язку з виходом учасника з товариства.

Назвіть класифікацію корпоративних прав у відповідності до чинного законодавства України.

Який порядок виходу учасника з товариства з обмеженою відповідальністю у відповідності до чинного законодавства?

Які необхідно подати документи для державної реєстрації змін до статуту товариства з обмеженою відповідальністю?

Дайте правову оцінку даній ситуації.

Ситуація 2.

Дайте відповідь на наступні тестові завдання та їх аргументуйте:

Під корпоративними відносинами маються на увазі:

А) відносини щодо створення, функціонування та припинення корпоративних прав держави;

Б) відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав;

В) публічно-правові та приватноправові відносини в сфері діяльності фінансових установ;

Г) відносини щодо створення корпоративних правовідносини щодо припинення цивільних прав;

Д) відносини щодо припинення господарських товариств.

На підставі Господарського кодексу України корпоративні права – це:

А) права фізичної особи, які передбачаються установчими та внутрішніми документами конкретної господарської організації з урахуванням специфіки корпоративних відносин, що складаються між нею та її засновниками та учасниками;

Б) права особи, частка якої визначається у статутному фонді (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами;

В) права акціонера - власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

Г) права господарських товариств, які встановлені установчими документами господарського товариства;

Д) правильна відповідь відсутня.

У відповідності до Закону України «Про акціонерні товариства» корпоративні права – це:

А) сукупність майнових прав акціонера - власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

Б) сукупність немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

В) сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які впливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

Г) сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

Д) правильна відповідь відсутня.

У відповідності до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» цінні папери – це:

А) документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з умовами їх розміщення, а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам;

Б) документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують права та обов'язки, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника щодо земельних питань;

В) документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують немайнові права щодо використання об'єктів інтелектуальної власності;

Г) документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила, і власника щодо передачі майнових прав в майбутньому;

Д) документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують передачу немайнових прав щодо користування приміщенням, правами на землю, водні ресурси тощо.

Цінними паперами на пред'явника визнаються?

А) цінні папери, які дійсні лише при їх пред'явленні особі, яка їх емітувала;

Б) цінні папери, які не містять імені уповноваженої на здійснення посвідчених ними прав особи і вимагати виконання за ним може будь-який законний утримувач;

В) цінні папери, які посвідчують особисті права та обов'язки;

Г) цінні папери, які дійсні лише за умови вказівки на них імені законного держателя;

Д) цінні папери, у яких вказане ім'я особи, якій він виданий і яка може реалізовувати вказане в них право.

Цінні папери за формою випуску на пред'явника можуть бути:

А) іменні або ордерні;

Б) тільки на іменні;

В) тільки на орденні;

Г) пайові;

Д) іпотечні.

На підставі Господарського кодексу України уповноваженою особою з управління корпоративними правами держави може бути:

А) громадянин, визначений за результатами конкурсу, з яким відповідний центральний орган виконавчої влади укладає договір доручення з управління корпоративними правами держави;

Б) юридична особа, що визначена за результатами конкурсу, з якою відповідний центральний орган виконавчої влади укладає договір управління корпоративними правами держави;

В) іноземець, особа без громадянства, що визначена за результатами конкурсу, з якою відповідний центральний орган виконавчої влади укладає міжнародний договір доручення з управління корпоративними правами підприємством;

Г) громадянин або юридична особа, що визначена за результатами конкурсу, з якою відповідний центральний орган виконавчої влади укладає договір доручення з управління корпоративними правами держави;

Д) фізична особа, з якою відповідний центральний орган виконавчої влади укладає договір доручення з управління корпоративними правами держави.

Література

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 3 Підприємницьке товариство як суб'єкт корпоративного права

Семінарське заняття № 3: Підприємницьке товариство як суб'єкт корпоративного права

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та види суб'єктів корпоративного права.
2. Поняття та ознаки підприємницького товариства.
3. Правове становище господарських товариств.
4. Правове становище підприємницьких товариств, що створені за законодавством України та зарубіжних країн.

Методичні вказівки до кожного питання теми. При розкритті першого питання слід звернути увагу на теоретичні положення корпоративного права щодо поняття та видів суб'єктів корпоративного права. Першопочатково слід дати поняття суб'єкта права в теоретико-правовому значенні та, враховуючи положення специфіки корпоративного права, дати визначення суб'єкта корпоративного права та їх класифікацію.

Розкриваючи друге питання необхідно виходити із основних положень Цивільного кодексу України щодо правового становища підприємницьких товариств та їх ролі в системі підприємництва України. Далі необхідно проаналізувати економічні та правові ознаки підприємницького товариства, його сутність, керуючись положеннями правової доктрини та чинного законодавства. Наприкінці розгляду даного питання слід звернути увагу на класифікацію підприємницьких товариств та дати їх короткий аналіз (порівняльно-правову характеристику окремих організаційно-правових форм підприємницьких товариств).

Розгляд третього питання щодо правового становища господарського

товариства передбачає собою висвітлення основних положень Господарського та Цивільного кодексів України, законів України «Про господарські товариства», «Про акціонерні товариства», ряду інших підзаконних нормативно-правових актів. Особливу увагу слід приділити ролі локальних актів в діяльності господарських товариств. При розкритті даного питання насамперед увагу слід проаналізувати поняття господарського товариства, процедури створення, формування статутного капіталу, майна товариства, мети діяльності, органів управління та характеру відповідальності учасників тощо.

Аналіз четвертого питання щодо правового становища підприємницьких товариств, що створені за законодавством України та зарубіжних країн передбачає собою висвітлення основних положень порівняльно-правового характеру діяльності даних товариств в Україні та за її межами (компаративістичний підхід).

Додаткові питання:

1. Поняття та роль підприємницьких товариств в системі підприємництва України.
2. Правосуб'єктність підприємницького товариства.

Теми для рефератів:

1. Поняття та види суб'єктів корпоративного права.
2. Правове становище господарських товариств.
3. Правове становище підприємницьких товариств, що створені за законодавством України та зарубіжних країн.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

До юридичної фірми „Атака” звернувся гр-н Сидорчук І.В., який мав намір створити юридичну особу з одним засновником для здійснення господарської діяльності, з проханням дати роз'яснення, а саме:

1. Яка з організаційно-правових форм підприємницького товариства є самою поширенішою в Україні? Чому?
2. В якому порядку реєструється даний вид підприємницького товариства?
3. Які органи створюються в даному товаристві, їх компетенція?

Підготуйте письмову відповідь на всі поставлені питання з врахуванням положень чинного законодавства України.

Ситуація 2.

Дайте відповідь на тестове завдання

Корпоративне підприємство утворюється, як правило:

А) двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства;

Б) одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний фонд, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства;

В) двома засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна або підприємницької діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства;

Г) трьома засновниками, їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів підприємства;

Д) лише десятима засновниками, діє на основі об'єднання майна, на основі корпоративних прав, участі засновників (учасників) у розподілі ризиків підприємства.

Корпоративні підприємства – це:

А) державні, комунальні, підприємства, засновані на власності об'єднання громадян, релігійної організації або на приватній власності засновника;

Б) підприємство, в статутному фонді якого іноземна інвестиція становить сто відсотків;

В) кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб;

Г) кооперативні підприємства, що створюються у формі господарського товариства, засновані на приватній власності однієї особи;

Д) приватне підприємство, що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи).

Література

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.
5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що

здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 4. Правовий режим майна підприємницького товариства

Семінарське заняття № 3: Правовий режим майна підприємницького товариства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 година.

Навчальні питання:

- 1.Поняття статутного (складеного) капіталу.
- 2.Вклади учасників та засновників товариства.
- 3.Поняття, склад і правовий режим майна підприємницького (господарського) товариства.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Розкриваючи перше питання слід дати поняття статутного та складеного капіталу, виходячи з положень правової доктрини та чинного законодавства України. Рекомендується провести аналіз понять «статутний капітал» та «складений капітал», дати їх співвідношення та власне бачення даного питання. При аналізі даного питання необхідно подати основні вимоги щодо розміру, складу та порядку формування статутного капіталу кожного підприємницького товариства.

Аналізуючи друге питання слухачу слід детально проаналізувати основні положення щодо правового режиму вкладів учасників та засновників товариства, дати правову та доктринальну характеристику.

При розгляді третього питання слід детально проаналізувати поняття, склад і правовий режим майна підприємницького (господарського) товариства, наприклад, речей, майна, цінних паперів та нематеріальних благ тощо.

Додаткові питання:

- 1.Поняття статутного та складеного капіталу підприємницького товариства: співвідношення понять.
- 2.Вимоги щодо розміру, складу та порядку формування статутного (складеного) капіталу.
- 3.Правовий режим вкладів засновників товариства.

Теми для рефератів:

1. Етапи формування статутного (складеного) капіталу акціонерного товариства.

2. Нематеріальні блага як вклади товариств.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

Громадянин України Соболь О.Т. виявив бажання створити командитне товариство та виступити в ньому повним учасником. В якості вкладника виступив громадянин Трой Снобелен. За погодженням сторін командитне товариство було названо „Соболь і Снобелен”. У цьому товаристві було сформовано складений капітал у розмірі 100 тисяч гривень, при цьому Соболь О.Т. вніс 35 тисяч гривень, Снобелен - 65 тисяч гривень. 23 лютого 2007 року командитне товариство було зареєстровано державним реєстратором. Станом на 1 січня 2008 року заборгованість командитного товариства перед товариством з обмеженою відповідальністю „Бригантина” склала 140 тисяч гривень. ТОВ „Бригантина” звернулося з вимогою до Снобелена з вимогою виплатити йому вказану заборгованість в повному обсязі.

Дайте юридичну оцінку даній ситуації.

Які вимоги висуваються до найменування командитного товариства у відповідності до чинного законодавства?

Який характер відповідальності у командитному товаристві?

Ситуація 2.

Громадяни України Сидоренко М.Ю., Фоменко Ю.І. та Стасов М.І. уклали договір про створення товариства з обмеженою відповідальністю. Було проведено перші загальні збори учасників, на яких було прийнято рішення про заснування товариства з обмеженою відповідальністю «Концерн «Національний олімп»» зі статутним капіталом 15 000 гривень.

Розкрийте процедуру створення товариства з обмеженою відповідальністю.

Які питання мають ввійти до порядку денного загальних зборів учасників?

Чи відповідає найменування товариства з обмеженою відповідальністю вимогам, що висуває чинне законодавство? Розкрийте вимоги щодо написання найменування товариства з обмеженою відповідальністю.

Яким чином формується статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 5. Поняття і сутність корпоративного управління

Семінарське заняття № 5: Поняття і сутність корпоративного управління

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 година.

Навчальні питання:

1. Поняття та сутність корпоративного управління.
2. Принципи корпоративного управління.
3. Моделі корпоративного управління.
4. Стадії та порядок формування органів управління господарським товариством.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми теорії корпоративного управління; виробити власну точку зору на поняття та зміст повноважень органів управління корпоративною організацією; визначитися щодо наявних в юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших ознак корпоративного управління.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з визначенням необхідних до застосування моделей корпоративного управління. Слухачам магістратури необхідно окреслити стадії та порядок формування органів управління господарським товариством.

Додаткові питання:

1. Компетенція органів управління господарським товариством.
2. Порядок та межі делегування компетенції одних органів управління господарським товариством іншим.

Теми для рефератів:

1. Моделі корпоративного управління за законодавством США, Німеччини, Франції та Англії.
2. Місце принципів корпоративного управління у системі джерел регулювання корпоративних відносин.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

Приватне АТ "Стандарт" звернулося з позовом до суду про визнання недійсним рішення загальних зборів акціонерів ПАТ "Продукт" про обрання на посаду голови правління останнього Завгороднього О. О.; обрання Бутченко К. В. головою наглядової ради та передачу правління в період між проведенням загальних зборів акціонерів ПАТ "Продукт" всіх повноважень загальних зборів товариства крім тих, що належать до виключної компетенції зборів та повноважень про обрання та відкликання членів органів управління, окремих повноважень загальних зборів, оскільки ці питання не були внесені до порядку денного загальних зборів акціонерів.

Відповідач проти позову заперечує та стверджує, що у позивача відсутнє його порушене право, оскільки на дату проведення загальних зборів позивач ще не був власником акцій ПАТ "Продукт", отже не мав корпоративних прав. Окрім того відповідач зазначає, що питання обрання голови та секретаря зборів акціонерів не є питаннями, які підлягають включенню до порядку денного загальних зборів.

Вирішіть питання по суті.

Ситуація 2.

Учасники ТОВ "Сократ" А., Б. та В. звернулися до господарського суду з позовом про визнання законними рішень загальних зборів учасників такого товариства. Відповідне рішення було мотивоване тим, що один із учасників ТОВ "Сократ" Г. має намір подати позов про визнання недійсними рішень прийнятих на загальних зборах учасників, оскільки було порушене його суб'єктивне корпоративне право на отримання інформації (відповідний учасник не був повідомлений про проведення загальних зборів з мотивуванням того, що у його власності знаходиться частка, яка істотно не може вплинути на прийняття рішень внесених до порядку денного загальних зборів).

Яке рішення повинен прийняти суд?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 6. Припинення діяльності підприємницького товариства

Семінарське заняття № 6: Припинення діяльності підприємницького товариства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Поняття та правові форми припинення діяльності підприємницького (господарського) товариства.
2. Поняття, підстави і порядок реорганізації підприємницького (господарського) товариства.
3. Поняття, підстави і порядок ліквідації підприємницького (господарського) товариства.
4. Розподіл коштів товариства при його ліквідації.
5. Правове становище учасників та засновників підприємницьких (господарських) товариств при банкрутстві.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусійної проблеми припинення діяльності підприємницького товариства; виробити власну точку зору на поняття та зміст категорії "припинення діяльності товариства"; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення тих чи інших ознак припинення підприємницького товариства.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з розподілом коштів, що залишилися після задоволення вимог кредиторів. Слухачам магістратури необхідно окреслити стадії та порядок проведення процедури припинення діяльності підприємницького товариства.

Додаткові питання:

1. Стадії та порядок припинення діяльності підприємницького товариства.

2. Розподіл коштів товариства при його ліквідації.

Теми для рефератів:

1. Загальна характеристика підстав реорганізації підприємницького (господарського) товариства.
2. Правові форми припинення діяльності підприємницького (господарського) товариства.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

ДКЦПФР звернулася до суду з позовом про визнання недійсною державної реєстрації ПрАТ "Мега".

У ході вивчення матеріалів справи встановлено, що засновниками ПрАТ "Мега" вчинені наступні дії: проведені збори засновників, де прийнято рішення про створення АТ та приватне розміщення акцій; подана заява та необхідні документи на реєстрацію випуску акцій до ДКЦПФР; ДКЦПФР акціям присвоєно міжнародний ідентифікаційний номер; укладені необхідні договори, пов'язані з обслуговуванням емісії та обороту акцій; проведено державну реєстрацію ПрАТ "Мега" та отримане відповідне свідоцтво.

Чи мала право ДКЦПФР подавати відповідний позов? Яке рішення повинен прийняти суд?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.
5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 7. Правове становище акціонерного товариства

Семінарське заняття № 7: Правове становище акціонерного товариства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 година.

Навчальні питання:

1. Поняття, правова сутність та ознаки акціонерного товариства.
2. Порівняльно-правова характеристика приватного і публічного акціонерних товариств.
3. Зміст статуту акціонерного товариства.
4. Установчі збори акціонерного товариства та їх компетенція.
5. Створення (державна реєстрація) акціонерного товариства.
6. Правовий статус акціонера.
7. Органи управління акціонерного товариства.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань діяльності акціонерного товариства; виробити власну точку зору на поняття та ознаки "акціонерного товариства"; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення правового становища органів управління відповідного виду організаційно-правової форми юридичної особи.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порівняльно-правовою характеристикою видів акціонерного товариства. Слухачам магістратури необхідно окреслити стадії та порядок проведення державної реєстрації товариства.

Додаткові питання:

1. Майно акціонерного товариства. Порядок збільшення та зменшення статутного фонду акціонерного товариства.
2. Випуск та розповсюдження акціонерним товариством цінних паперів. Оплата акцій.

Теми для рефератів:

1. Види і правове становище виконавчого органу акціонерного товариства.
2. Правове становище наглядової ради акціонерного товариства.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

Громадянином А. подано позов до АТ "Аврора" з вимогою про визнання загальних зборів АТ, таких які не відбулися та визнання рішень прийнятих на них недійсними.

У ході вивчення матеріалів справи встановлено наступне. На загальних зборах акціонерів АТ "Аврора" було прийняте рішення про виключення громадянина А. зі складу акціонерів, у зв'язку з тим, що він систематично не з'являвся на загальні збори чим порушував корпоративні права інших акціонерів, пов'язані з діяльністю відповідного органу. Зокрема встановлено,

що громадянину А. належать 39% простих акцій, від загального об'єму їх емісії, та 50% привілейованих акцій, від загального об'єму їх емісії.

Чи правомірні дії акціонерів АТ "Аврора" та громадянина А.? Яке рішення повинен прийняти суд?

Ситуація 2.

До господарського суду звернулося ТОВ "Мрія" з позовом до ПуАТ "Софіт" про стягнення майна з чужого незаконного володіння (у вигляді виплати частини отриманих доходів (дивідендів) за останні два роки господарської діяльності).

В обґрунтування позовних вимог зазначається, що ПуАТ "Софіт" за останні два роки отримувало прибуток, однак рішення про виплату дивідендів не було прийнято. Також зауважено, що ТОВ "Мрія" є власником 5% голосуючих акцій ПуАТ "Софіт" і виходило з клопотанням перед виконавчим органом ПуАТ "Софіт" про включення до порядку денного загальних зборів акціонерів питання про виплату дивідендів, проте у реалізації такої правомочності йому було відмовлено без будь-якої мотивації.

Чи правомірні дії позивача та відповідача? Яке рішення повинен прийняти суд?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 8. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю

Семінарське заняття № 8: Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, правова сутність та ознаки товариства з обмеженою відповідальністю.
2. Зміст установчих документів товариства з обмеженою відповідальністю.
3. Статутний фонд товариства з обмеженою відповідальністю.
4. Правовий статус учасника товариства з обмеженою відповідальністю.
5. Органи управління товариством з обмеженою відповідальністю.
6. Поняття та ознаки товариства з додатковою відповідальністю.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань діяльності товариства з обмеженою і товариства з додатковою відповідальністю; виробити власну точку зору на поняття та ознаки відповідних товариств; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу тлумачення правового становища органів управління відповідного виду організаційно-правової форми юридичної особи та правового становища їх учасників.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порівняльно-правовою характеристикою відповідних організаційно-правових форм.

Додаткові питання:

1. Зміни у складі учасників товариства: вихід і виключення учасників товариства з обмеженою відповідальністю.
2. Порядок збільшення та зменшення розміру статутного фонду товариства з обмеженою відповідальністю.

Теми для рефератів:

1. Порівняльна правова характеристика товариства з обмеженою відповідальністю та приватного акціонерного товариства.
2. Порівняльна правова характеристика товариства з додатковою відповідальністю та публічним акціонерним товариством.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

До господарського суду звернувся громадянин С., який є учасником ТОВ "ВТБ", з позовом про визнання недійсними рішень загальних зборів ТОВ "ВТБ".

В ході вивчення матеріалів справи було встановлено, що на загальних зборах ТОВ "ВТБ" було прийнято рішення про виключення громадянина С. зі складу учасників та звільнення з посади директора, вказаної юридичної особи, за неналежне виконання покладених на нього обов'язків, що полягали у виконанні обов'язків, трудовим контрактом, в результаті чого товариству було

нанесено збитки. Крім того, позивача не було повідомлено про місце і час проведення загальних зборів, де були розглянуті питання, що потребують одноголосного прийняття рішення.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Ситуація 2.

Громадянка Кущенко П.О. звернулася до суду з позовом про визнання дій загальних зборів учасників та правління ТОВ «Грей» недійсними. У ході розгляду матеріалів справи встановлено, що громадянка Кущенко П.О. є спадкоємцем учасника Соловей С.Б., вказаного товариства, якому належало 50% у майні товариства. Після вступу до спадщини позивачці було відмовлено у прийнятті до складу учасників ТОВ «Грей» на підставі того, що вона не має належної кваліфікації та веде аморальний спосіб життя (відвідує стрипклуби). Основним видом діяльності ТОВ «Грей» є створення соціальної реклами та розміщення її на телебаченні.

Чи правомірні дії учасників ТОВ «Грей»? Яке рішення повинен прийняти суд?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 9. Правове становище повного товариства

Семінарське заняття № 9: Правове становище повного товариства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і ознаки повного товариства.
2. Зміст засновницького договору про повне товариство.
3. Особливості управління повним товариством.
4. Правовий статус учасника повного товариства.
5. Особливості відповідальності учасників повного товариства за борги товариства.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань діяльності повних товариств ; виробити власну точку зору на поняття та ознаки відповідних товариств; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу управління відповідним видом організаційно-правової форми юридичної особи та правового становища їх учасників.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порівняльно-правовою характеристикою відповідних організаційно-правових форм.

Додаткові питання:

1. Зміни у складі учасників товариства: вихід і виключення учасників повного товариства.
2. Звернення стягнення на частку учасника в повному товаристві.

Теми для рефератів:

1. Переваги та недоліки повних товариств.
2. Ведення справ повного товариства.

Практичні завдання:**Ситуація 1.**

До господарського суду надійшов позов від громадянина А., який є учасником повного товариства «А., Б., В.» про визнання недійсним рішення про виключення громадянина А. зі складу учасників товариства. Дане рішення було прийнято представниками учасників товариства Б. та В., про що громадянин А. дізнався лише після прийняття відповідного рішення.

У своїй позовній вимозі учасник А. вимагає скасувати рішення на підставі того, що прийняте рішення потребує одностановності та може бути реалізовано самими учасниками, а не їх представниками. Яке рішення повинен прийняти суд?

Завдання 2.

Складіть установчий договір повного товариства.

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 10. Правове становище командитного товариства

Семінарське заняття № 10: Правове становище командитного товариства

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 0,5 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і ознаки командитного товариства.
2. Порядок створення командитного товариства.
3. Зміст установчого договору про командитне товариство.
4. Управління справами командитного товариства.
5. Різниця у правовому становищі повних товаришів (комліментаріїв) і вкладників (командитистів).

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань діяльності командитних товариств ; виробити власну точку зору на поняття та ознаки відповідних товариств; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу управління відповідним видом організаційно-правової форми юридичної особи та правового становища їх учасників.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порівняльно-правовою характеристикою відповідних організаційно-правових форм.

Додаткові питання:

1. Права та обов'язки вкладників командитного товариства.

2. Відповідальність вкладника командитного товариства.

Теми для рефератів:

1. Особливості припинення командитного товариства.
2. Історія виникнення командитних товариств.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

Представник командитного товариства "Іванов і К^о" звернувся до господарського суду з позовом про визнання недійсними договорів, укладених командитистом В. цього товариства з іншими суб'єктами господарювання від імені товариства. В позовній заяві вказано, що В. не будучи повним учасником товариства укладав від його імені господарсько-правові договори, чим завдав збитків товариству. У відповіді на позовну заяву В. зазначив, що в установчому договорі зазначено: "вкладник товариства може укладати договори від імені товариства за умови надання йому довіреності хоча б одним із повних учасників", що і підтверджує правомірність його дій.

Оцініть ситуацію, що склалась. Яке рішення повинен прийняти суд?

Ситуація 2.

Складіть установчий договір командитного товариства.

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.
5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 11. Правове становище виробничого кооперативу

Семінарське заняття № 11: Правове становище виробничого кооперативу

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0 години.

Навчальні питання:

1. Поняття, ознаки та види виробничого кооперативу.
2. Зміст установчих документів виробничого кооперативу.
3. Майно виробничого кооперативу.
4. Правовий статус членів виробничого кооперативу.
5. Припинення членства у виробничому кооперативі.
6. Органи управління виробничого кооперативу.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань діяльності виробничих кооперативів ; виробити власну точку зору на поняття та ознаки виробничого кооперативу; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу управління відповідним видом організаційно-правової форми юридичної особи та правового становища їх учасників.

Особливої уваги заслуговує вивчення питань пов'язаних з порівняльно-правовою характеристикою відповідних організаційно-правових форм.

Додаткові питання:

1. Загальні збори виробничого кооперативу, їх компетенція.
2. Виконавчий орган – правління кооперативу, його компетенція.

Теми для рефератів:

1. Права та обов'язки членів виробничого кооперативу.
2. Порядок вступу та виходу учасника зі членів виробничого кооперативу.

Практичні завдання:

Ситуація 1.

При створенні виробничого кооперативу троє учасників, що мали намір вступити до кооперативу в ролі пайового внеску внесли відповідні грошові суми і лише один учасник вніс в ролі пайового внеску земельну ділянку. Через рік діяльності кооперативу учасники, які внесли грошові суми прийняли рішення про продаж земельної ділянки, переданої четвертим членом кооперативу без його згоди для розрахунку з кредиторами. Член кооперативу, без згоди якого була продана земельна ділянка, звернувся з позовом до суду.

Яке рішення повинен прийняти суд?

Ситуація 2.

Громадяни К., П., Б., Р., С. звернулись до суду з вимогою зобов'язання державного реєстратора провести державну реєстрацію виробничого кооперативу "Слава". В процесі розгляду справи встановлені наступні факти: 1) вік всіх п'яти заявників складає від 16 до 18 років; 2) жоден із заявників не вступав до шлюбу, не був визнаний батьком та не отримував статусу фізичної

особи – підприємця; 3) метою створення виробничого кооперативу було надання послуг членам кооперативу.

Чи правомірний дія державного реєстратора? Яке рішення повинен прийняти суд?

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

Тема № 12. Відповідальність у корпоративному праві

Семінарське заняття № 12: Відповідальність у корпоративному праві

Навчальна мета заняття: освоєння, поглиблення та розширення знань відповідно до тематики заняття та питань, що запропоновані до розгляду на семінарському занятті і рекомендованих до вивчення під час самостійної підготовки, підготовки цільових виступів та рефератів.

Кількість годин:

денна форма навчання – 1 години;

заочна форма навчання – 0 година.

Навчальні питання:

1. Загальні засади про відповідальність у корпоративних правовідносинах.
2. Види відповідальності у корпоративному праві та їх характеристика.

Методичні вказівки до кожного питання теми. Під час підготовки до заняття необхідно визначитися щодо дискусій з проблемних питань відповідальності у корпоративних правовідносинах, особливостям відповідальності у окремих видах підприємницьких товариств; визначитися щодо наявних у законодавстві і юридичній науці точок зору та пропозицій з приводу застосування відповідальності у корпоративних правовідносинах.

Додаткові питання:

1. Механізм застосування відповідальності учасниками корпоративних відносин.

Теми для рефератів:

1. Відповідальність підприємницького (господарського) товариства.
2. Відповідальність учасників підприємницьких (господарських) товариств.

Практичні завдання:**Ситуація 1.**

АТ "Полнос", яке є власником контрольного пакету акцій АТ "Восток" шляхом реалізації правомочності на участь в управлінні шляхом голосування на загальних зборах акціонерів прийняло рішення про укладення значного правочину з ТОВ "Прок", в результаті виконання якого АТ "Восток" були завдані збитки.

Акціонер С. АТ "Восток" подав позов про визнання відповідних правочинів недійсними.

Розв'яжіть ситуацію, що виникла по суті. Яке рішення повинен прийняти суд?

Ситуація 2.

У процесі провадження у справі про визнання АТ "Вітязь" банкрутом було встановлено, що акціонери А. і Б. неповністю оплатили акції останньої додаткової емісії у зв'язку з чим комітет кредиторів висунув стосовно таких акціонерів вимоги про відшкодування відповідних сум.

У відповіді на позовні вимоги акціонери А. і Б. вказали, що вони не вступали у зобов'язальні відносини з кредиторами, тому позов щодо них є неправомірним.

Вирішіть питання по суті.

Література:

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.

2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.

3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.

4. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.

5. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31.

4. Рекомендована література

Основна

1. Корпоративні правовідносини : монографія / Ю.М. Жорнокуй, С.О. Сліпченко, В.Г. Жорнокуй. – Харків : ЕКУС, 2021. – 248 с.
<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/002ee841-e9b4-43fa-8a7e-5d019db6cc97/content>
2. Жорнокуй Ю. М. Правове забезпечення корпоративних правовідносин: пріоритет за імперативністю чи диспозитивністю. Право і безпека. 2023. № 1. С. 113–122.
3. Сучасні проблеми цивільного права і процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.. ; за ред.. Ю.М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. – Харків : Право, 2017. – 808 с.
4. Харченко Г. Г. Речові права : монографія / Г. Г. Харченко. – Київ: Юрінком Інтер, 2015. – 432 с.
5. Юркевич Ю. М. Договірні форми об'єднань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України : монографія / Ю. М. Юркевич. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 410 с.
https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2299/1/yurkevich-yu.m.-dogovirni-formi-ob_ednan-fizichnih-ta-yuridichnih-osib-u-tsvilnomu-pravi-ukrayini_d.pdf
6. Бровченко Т. І. Установчі документи юридичних осіб за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. І. Бровченко. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Х., 2015. – 230 с.
7. Корпоративне право : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Гарагонича, С. М. Грудницької, Л. М. Дорошенко. 2-е вид., випр. і доп. Київ : Вид. дім «АртЕк», 2018. 400 с.
<https://hozpravoreposit.kyiv.ua/bitstream/handle/765432198/181/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%202018.-%20400%20%D1%81.%20%28%D0%93%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%87%20%D1%82%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 07.07.2024).
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 06.07.2024).
3. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 06.07.2024).

4. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України від 06.02.2018 № 2275-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 07.07.2024).
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 07.07.2024).
6. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 07.07.2024).
7. Про цінні папери і фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text> (дата звернення: 08.07.2024).
8. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 07.07.2024).
9. Про споживчу кооперацію: Закон України від 10.04.1992 р. № 2265-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-12#Text> (дата звернення: 07.07.2024).

Додаткова

1. Жорнокуй Ю. М. Проблемні питання застосування категорії «вина» щодо юридичних осіб. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2022. № 2. С. 59–70.
2. Жорнокуй В. Г. Обов'язок діяти в інтересах юридичної особи добросовісно і розумно як основна складова правового становища осіб, що здійснюють функції органів підприємницьких товариств як суб'єктів цивільної відповідальності. Нове українське право. 2022. № 3. С. 25–31. <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.3.4>
3. Жорнокуй В. Г. Вчинення ризикованих дій як підстава притягнення до відповідальності посадових осіб підприємницького товариства. Право і безпека. 2022. № 3. С. 70-80. <https://doi.org/10.32631/pb.2022.3.06>
4. Kryvosheina, I., Zhornokui, V., Kronta, O., But, I., & Oleh, P. (2022). Digitalization of the activities of the ECtHR in civil and commercial proceedings and the problems of their enforcement: international legal experience. Amazonia Investiga, 11(59), 35-42. (<https://doi.org/10.34069/AI/2022.59.11.3>) (Web of science).
5. Сядриста І.І. Деякі проблеми визначення суб'єкта акціонерної відповідальності. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 12. С.61–65.
6. Сядриста І.І. Ознаки поняття «акціонерна відповідальність». Прикарпатський юридичний вісник. 2020. Вип. 5 (34). С. 71–74.
7. Хоменко В. О. Припинення господарських товариств у цивільному праві України : монографія. Харків: Право, 2019. 256 с.
8. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/662f44cb-425d-4830-8697-364752bad5a0/content>

9. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / О. Є. Аврамова, Е. В. Вакулович, А. С. Горбенко та ін. ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420 с.

<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c750799b-852f-40d3-b11e-a946280a5915/content>

10. Zhornokui Yurii, Zhornokui Valentyna. Venture investment into innovation activity: international experience and modern realities in Ukraine. Legal Economic Science and Praxis. 2021. № 2. P. 49–53.

11. Financial Risks in the Conditions of Unstable Market Economy. E. Pakhucha, I. Siavidova, I. Siadrysta, L. Mohilevsky, T. Oliynik, O. Bogdanovych. European Journal of Sustainable Development. 10 (1), 432- 432, 2021.

12. Майданик Н. І. Питання цивільно-правової відповідальності керівників і контролерів юри-дичних осіб за заподіяну юридичним особам шкоду // Право вий захист корпоративних прав за зако-нодавством України та країн Європейського Союзу : зб. наук. пр. за матеріалами XVII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Івано-Франківськ, 27–28 верес. 2019 р.) / НДІ приватного права і підприємництва імені акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України ; за ред. В. В. Луця. Івано -Франківськ, 2019. С. 141–148.

13. Махінчук В. М. Субсидіарна відповідальність кінцевих бенефіціарних власників (засновників, учасників, акціонерів) і посадових осіб за зобов'язаннями юридичної особи – боржника: проблеми теорії і практики реалізації доктрини зняття корпоративної вуалі : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 280 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>

3. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua

4 . Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>

7. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>

8. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 9.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16/conv#Text>

9. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства у справах, в яких заявлено вимоги про відшкодування збитків: Оглядовий лист ВГСУ від 14.01.2014 р. № 01-06/20/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020600-14.#Text>